

گفتوگۆ لـگۆگۆ هونـرمـند دانا ئوف ... سازدانی / شاخهوان سدیق

دانا هـئووف:

دهقی خـماـی همیشە گۆگۆگۆ کی گهورهی گۆگۆ او هـ له دروستکردن و بونیادنانی شانـدا .

سازدانی / شاخهوان سدیق

شانـی یهـکـکه له ههره زیندوترین هونهـرهـکانی دنیاو، ئـژانه له شارهـگهورهـکانی دنیادا چهـندین نمایشی جدی به چهـندین شـخـوازو ئـبازی جیاجیاوه پـشکـهـش دهـکـرت، له ههرـمی کوردستانیش تاـادهـیهـکی باش گرنگی بهـم بواره دراوه، ههرـبـیه به پـویستمان زانی لهـگهـ هونهـرمهـند(دانا هـئووف) دهـربارهـی گرنگی شانـی ئهـم دیداره سازبدین.

شاخهوان سدیق / ساـنی اـبردوو کـمهـک نمایشکران، که زیاتر نمایشی شانـی کلاسیکی بوون و دهـقهـکانیان زیاتر دهقی وهـرگۆگۆ او بوون، ئهـم کارانه له سهـرهـتاـدا بینهرـکی زـریان ههـبوو، بهـم وردهـورده ئهـم بینهره نهـما تا ئهـوکاتهی کۆی شانـی با دهقی خـماـیان دروست کرد، دهـقـکـکه پـشتر نهـ بووه و خـیان دروستیان کرد، بهـستیانهـوه بهـ بابـهـته کـمهـایهـتیهـکانهـوه وهـ دهـقهـکانیان باسکردن بوو له ئهـمـهـو ئـستای ژیاـنی ئـژانهـی خـمان. ئهـم کارانه بینهرـکی زـریان ههـبووه و بـچهـند ئـژکی زـر نمایشکران، ههـست ناکهـی تـرانی بینهری ئـمه پـوهـندی ههـبووه بهـوهی که ئهـو دهـقه وهـرگۆگۆ اوانه پـوهـندیان نهـ بووه بهـ ئـستای کـمهـگای ئـمهـوه؟ ههـست ناکهـن بینهری ئـمه شانـیهـکی دهـوت بیهـستهـتهـوه به واقیعی ژیاـنی خـیا نهـوه؟

دانا هـئووف / پـش ههـموو شتـک دهقی وهـرگۆگۆ او و شانـی کلاسیکی، سهـرچاوهـیهـکی گرینگ و پـویستی ههـموو شانـی و بزوو تنهـوهـیهـکی شانـیه، بهـبـ شانـی کلاسیکی یان ههر دهقی کی تری وهـرگۆگۆ او شانـی کهـلـنـکی گهورهی تـدایه، ئهـو کهـلـنهـیش ههرگیز به دهقی خـماـی پـناکرـتهـوه. له ههـموو دنیادا شانـی تهـنها شانـی خـماـی نییه و شانـی پـرـسهـیهـکی پـکهـوه بهـستراوه و شتـکه ههـموو مرـفایه تی پـکهـوه دهـبهـستهـتهـوه؛ ئهـمهـیش هـکارـکی زـر ساکاری ههـیه، لهـبهـر ئهـوهی شانـی

هميشه په يوه سته به مرق و خهون و هيو و نازاره کاني مرق و
په ندييه کاني مرق به يه کترييه وه. نه گهر نه مایشکردنی ده قی
وه رگ او و کلاسیکی بینه ری له شان ته کاندې ته وه، نه وه به ب هېچ
گومان نه هې نه وه ده قه وه رگ او ه یان کلاسیکیه نه بووه و نییه،
به کو ه هې نه وه که سانه یه، که نه مایشی ده کهن. شان نامه تازه و
م د لرنه کان، له پا ده قه کانی شان ی ک نی گر کی، شه کسپیر، م لیر،
ستریند ب رگ، چ خه ف، بر شت، پینته ر و هزاره های تریش، که
به رده وام له سر شان کانی دونیا نه مایش ده کړن، نه ه هر بینه ریان
له شان کان نه ته کاندې ته وه، به کوو وزه یه کی گوره بوون ب شان،
شان کاره کان و بینه ریان ب شوومار له ده وری خ یان ک کرد ته وه.
ده ب ئ مه نه وه پرسپاره له خ مان بکه یین، چن و ب چی نه وه هموو
ده قه کلاسیکیه تا ئ ستا به به رده وامی پ شکش ده کړن. گرفته که
نه وه نییه، که ئ مه ده قی وه رگ او یان شان ی کلاسیکی پ شکش
ده کهن، گرینگ نه وه یه چی ه ده ب ل ریت و چ نی پ شکش ده کهن.

هر ئ ستا، که من وه مامی نه م پرسپاره ی ت ده ده مه وه، هر ک ی
شان ی با- یش نه مایش کی گه ل ک سرکه و توویان له شان ی جیهانی و
ده ق کی وه رگ او وه پ شکش کردوه، که نه ویش (مارا/ساد-ه.
مارا/ساد) له ماوه ی نه م سی چل سا هې هوت و بزووتنه وه ی شان ی
کور دیدا، له چه ند هل و مهر جی جیاوازی و ات و شاره که ماندا نه مایش
کراوه، ب نمونه، که ئ مه له هه شتا کاند و له کاتی جه نگی
عراق/ ئران و له تیپی شان ی نه زمونگه ری مارا/سادمان نه مایش
کرد، هه مان نه م نه مایشه ی ئ ستا نه بوو، هه روه ها که ک مه ل ک
براده ری تر و له که لوه کانی نه وسای ئو تل حسیب سا ح، دوا ی شه ی
عراق/ ئران مارا/سادیان نه مایش کرد، هه مان نه مایشه کی ئ مه
نه بوو. که واته گرفته که ده قی وه رگ او یان شان ی کلاسیکی نه بووه و
نییه، به کوو هه ب لاردن و چ نییه تی نه مایشکردن و چاره سه ره هزی،
هونه ری و ئ ستا تیکیه کانه. که له دونیا یشدا به به رده وامی ده قی
کلاسیکی نه مایش ده کړت، له ف رم و ش واز و ستایله کلاسیکیه که یدا
نه مایش ناکړت، گهر و ابوا یه شان ده م بوو مرد بوو. کاری شان کار
و شان نه وه یه پرسپاره کانی نه م و هه ناسه یه کی نو له ده قانه دا
بد ز ته وه: گرینگ نییه چی نه مایش ده کهن، کلاسیک، م د لرن یان
ده ق ک خ تان له کاتی پر قه و به کاری اگوزاری و هاوبه ش ده ینووسن،
گرینگ نه وه یه به هه وای نه م و نه م ساته هه ناسه بدات و بزی. کاری
شان و شان کار ازانده وه و دروستکردنی م زه خانه نییه له سر
شان کان، هاوکات وه امدانه وه ی پرسپاریش نییه، به کوو وروژاندنی
پرسپاره کانه، ده رختنی استییه کانه و ب لارکردنی بینه رانه.

من لهو بـوايه دانيم كـي شـانـي بايان هـر شـانـي يـهـكـي تـر چ له
 كوردستان يان له هـر سووچـكـي تـري ئـم دـونـيا يـهـدا بـتـوانـت پـشت
 بـكـاتـه ئـو كـولـتـوورـه دـرين و گـهـورـه يـهـي شـانـي جـيـهـانـي و تـهـنـهـا خـي
 دـهـقـي خـي بـهـرـهـمـبـهـنـت، لـهـو كـاتـهـدا زـر كـهـمـوـكـوـي تـدا دـهـبـت؛ نـه
 شـانـي گـهـشـه دـهـكـات، نـه تـوانـا كـانـي ئـهـكـتـر و نـه دـيـدـي رـيـژـيـسـر.
 نووسيني دهـقـي خـت و بـه كـاري هـهـرـهـوـهـزي و پـرـسـه يـهـكـي اـگـوزـاري، لـه
 قـناخ و هـوشـكـي دـيارـيـكـراودا ئـهـزـمـوونـكـي باش و دـهـوـمـهـنـده و
 زـرـبـه ي شـانـي كـارهـكـانـي دـونـيا يـش، بـنـمـوونـه (ئـاريـان مـوشـكـين و پـيـتـر
 برووك)، كـاري وـايـان كـردـووه، بـهـام پـشـتـكـردـنـه شـانـي جـيـهـانـي و دـهـقـي
 وـهـرگـاـو و كـلاسيـكي و تـهـنـهـا و تـهـنـهـا خـت بـه كـاري هـهـرـهـوـزي دـهـقـي
 تـايـبـهـت بـه خـت بـهـرـهـمـبـهـنـت، ئـهـوا بـگـومان تـنـهـگـه يـشـتـنـك هـهـيـه.
 دـهـكـرت شـانـي نـامـه نووسـكـي بـه بـهـرـدهـوامـي لـهـگـه گـروپـكـي كـار بـكات و ئـو
 گـروپـه تـهـنـهـا دـهـقـهـكـانـي ئـهـو شـانـي نـامـه نووسـه بـهـكـاربـهـنـن و
 نووسـهـرـهـكـيـش لـه پـرـسـه يـهـكـي گـهـشـهـكـردـودا، لـه دـيـدـي رـيـژـيـسـرـهـووه
 دـهـقـهـكـانـي نووسـت. ئـم جـرـه كـارا نـه يـش نـمـوونـه يـان لـه شـانـي جـيـهـانـيـدا
 زـرـه و ئـهـزـمـوونـكـي گـهـلـك دـهـوـمـهـنـده. مـولـيـر بـنـهـو شـانـي يـهـي
 دـهـنووسـي، كـه خـي كـارهـكـانـي تـيا پـشـكـهـش دـهـكـرد، چـخـف بـه تـهـواوي خـي
 تـهـرـخـانـكـردـبوو بـنـهـو شـانـي هـونـهـري مـسـكـي، دـاريـف نـمـوونـه يـهـكـي تـري
 دـانـسـقـه يـه، كـه خـي نووسـهـر، ئـهـكـتـر و رـيـژـيـسـر بـوو. هـتـد. ئـسـتـا يـش
 زـر شـانـي نـامـوونـوس هـن، كـه پـوـهـنـديـان بـه شـانـي يـهـكـهـوه يـان
 رـيـژـيـسـرـهـكـهـوه هـهـيـه و پـكـهـوه كـار دـهـكـن، ئـهـو دـهـيـنووسـت،
 رـيـژـيـسـرـهـكـيـش لـهـگـه ئـهـكـتـهـرـهـكـانـي تـاقـي دـهـكـهـنـهـو و لـه گـهـشـه يـهـكـي
 دـرـاـمـا تـرگـي گـرينـگـدا چ دـهـقـهـكـه بـهـرـهـو پـشـهـوه دـهـچـت و چ دـيـدـي رـيـژـيـسـر
 و هـهـرـوـهـها ئـهـكـتـهـرـهـكـانـيـش.

شاخهوان سديق/ نـهـبـونـي دـهـقـي كـوردـيـه وـاي كـردـووه شـانـي كـارهـكـان دـهـقـي
 وـهـرگـاـوـي ئـهـوـروپـي بـهـكـاربـهـنـن بـنـهـرـهـم هـنـانـي كـارـكـي شـانـي يـي
 يـان چـي؟ هـهـسـت نـاـكـهـي بـيـنـهـري دـهـقـي شـانـي يـي كـوردـي زـيـا تـر بـت؟

دانا هـووف / ئـهـدـهـبي كـوردـي بـنـهـما كـانـي لـهـسـهـر شـيـعـر هـناوه، شـيـعـري
 كـلاسيـكي كـوردـي لـه مـهـولـهـوي-يـهـوه بـنـشـركـي بـكـهـس سـامـانـكـي گـهـورـه و
 دـهـوـمـهـنـده و هـنـكـي گـهـورـه يـشـي لـه پـارـزگـار يـكـردن و گـهـشـه يـهـكـي زـمـانـي
 كـوردـيـدا گـهـهـاوه. بـه پـچـهـوانـهـوه ژانـرهـكـانـي تـري ئـهـدـهـب، هـنـان و
 تـهـنـهـت كـورـتـه چـيرـك و دـهـقـي شـانـي يـي ئـهـو مـژووه دـرـژـه يـان نـيـه و
 تا اـدـه يـهـكـي بـه ئـهـدـهـبي كـوردـي نـامـن. خـ ئـهـگـهـر كـورـتـه چـيرـك لـه
 حـفـتـا كـانـهـوه هـنـدـك هـهـنـگـاوي جـدي نـابـت، ئـهـوه هـنـان لـه كـتـايـي
 هـهـشـتا و سـهـرـهـتـاي نـهـوـهـدـهـكـانـهـوه زـيـا تـر دـهـرـكـهـوتـوه و بـهـووي بـه ئـهـدـهـبي

کوردي داوه. نووسینی دهقی شانیی تا ئستا نه بووه به کولتوور و نهیتوانیوه وهك ژانرکی سهر بهخا دهر بکه وکت و خای بسه پندت، هرچه نده چه ندین ههوی زار جدی ههن و بهر له مانیش چه ندان قهله می به پز و به توانا دهقی شانییان نووسیوه، ب نموونه (عه بدل هحیم هحیمی ههکاری، پیره مارد، ئهلف با ههوری و تا دهگاته ئه نوهر قادر هشید، فه تاح خه تاب، ئه حمهد سالار، د شاد مسته فا)...

هتد که جگا په نجه یان دیاره و ههنگاوی گرینگ و پویستیان ناوه، بهام لهگه ئه وه یشدا نووسینی دهقی شانیی نه بووه به کولتوور و نهیتوانیوه جگای خای بگرت. هیچ که سکیش تا ئستا سهت له سهت خای ب ئهم ژانره تهرخان نه کردووه. به ای منیش یه کک له ههکاره کان گه شه نه کردن و به ههزی شانیی کوردییه، که نهیتوانیوه چ له ووی ریژی و چ له ووی درامات رگییه وه بهو به توانای ئه و شان نووسانهی خمان بدات، ئه وهی ئه وان نووسیویانه له سهر شان کان بهرجه ستهی بکات. کاری شان نووسه کانی ئمه بهو پر سه هاوبهش و هاوکارییه گرینگهیی نوان ریژی سر/شان نامه نووس، شان نامه نووس/ئه کته ردا نه یشتوه و سوودیان له ئه زموونی یه کتری وه رنه گرتووه و بهرکه وتندکی قوو و تگه یشتندکی دوولایه نه به پر سه که نه بووه. به گومان لهم بارود خه یشدا شان کاره کان به دهقی وهرگه دراو ههوی پرکردنه وهی ئه و به شاییه یان داوه.

له لایه کی تریشه وه دهقی خماهی هه میشه ککی گه وری گه اووه له دروستکردن و بونیادنانی شانیدا، ئه وهی استی بکت دهقی سهرکه وتوو، هاریکاری نوان شان، ریژی سر و شان نامه نووسه کان دروست دهکات، نهك به پچه وان هوه. چخهف ککی بهاوتا و گرینگی له دروستکردنی شانیی هونه ری م سکدا بینیه، ستانیسلافسکی ههرگیز به به چخهف نهیده توانی ئه و شانیه دروست بکات، که ککی گرینگی له مژووی شانیی جیهانیدا بینیه؛ شانیی هونه ری م سک چخهف دهکات به شان نامه نووسکی پله یهك، به هه مان شه وه چخهف-یش شانیی هونه ر دهکات به شانیه کی هونه ری، که ناوبانگه کی سنووره کانی هه موو دونیا ده به زندت.

به گومان لهم باره یشدا بینهر زیاتر له شان کان کده بنه وه، به شه وه کی ئاسانتر خمان له سهر شان کان و له نو ئه کته ره کانداده دزنه وه، ئه وهی ده بینن استه وخا تر په یوه سته پیا نه وه، ریژی سریش به شیوه و فرم و گایه کی تر ههوی چاره سهرکردنی دیمه نه کان ده دات و ئه و تهکنیکه ی به کاری ده هه دت زیاتر له واقعیی ژیا نی ژانهی خمانه وه سهرچاوه وهرده گرت. ده مه وکت سهرله نو ئه وه یش دوویات بکه مه وه، که ئه وهی پشکesh ده کرت، به ئه وهی شتکی

زیندوو و نزیك له واقعی مرځی هاوچرخ و مځدځنی خځمانهوه بځت، ده بځت به ههواي ئه مرځ بځی و هه ناسه بدات. ده بځت شانځی کلاسیکی، مځدځنی وهرگځراو و ده قی خځمانی له جووځیه کی دیالځکتیکی دا یه کتر تهواو بکن و سوود له ئه زموونی یه کتر وهر بگرن.

شاخهوان سدیق/ ئه مځ ساردو سځیه کی زځر له ناو دنیای هونه ری ئځمه دا له ځوی نه بوونی ځه خنه وه هیه، به تایبته ځه خنه ی هونه ری و شانځی. به جځرځ ئه وه هموو کار و نمايشه تځده په ځت کس ته نها دوو دځی له سه رناځت، تځ ئه مه بځ که مته رخمیی هونه رمه ندان ده گځیته وه، که گرینگی به بواری نوین ناده ن یان ئه مه یش وه ک هه موو کځشه کانی تر په تاي نه بوونی نوسه ری ځه خنه ی هونه رییه؟

دانا ځه ئووف / ده بځت ئځمه ئه وه باش بزانی، ځه خنه ی شانځی یان ئه ده بی له خځوه دروست نابځت، هه ر بځ نمونه، گه ر تځ رځمانی کوردیت نه بځت و هیچ ځځمانځ نه که وځته بازاهوه، ځه خنه ی ئه ده بیشت نابځت و کس قسه له سه ر ځځمان ناکات. شانځیش هه مان هاوکځشه یه، ئه گه ر نه مایشی باش پځشکهش نه کځت و شانځ نه بځت و هیچ ځځپرتوارځکی شانځی له ئارادا نه بځت، بځگومان ځه خنه ی شانځیشمان نابځت. بزووتنه وه ی شانځی کوردی سسته و ځځپرتوارمان نیه. به ځام ئه وه ی به ځځزیشت له پرسیاره که تدا ئماژته پځکردووه، ځاست نیه. له م یه ک دوو ساځه دا، چ له هه ولځر و چ له سلیمانی کځمه ځځکاری باش پځشکهش کراون و له سه ریشیان نووسراوه و ته نانه ت له شوځنه گشتیه کاندا دانیشتن و گفتوگځیشیان له سه ر کراوه. هه ندځ که ځه می باشیشمان هه یه، که له شانځ ده گن و ئه وه ی ده ینووسن، له خودی پرځسه شانځیه که وه سه رچاوه ی وهرگرتووه. من بځ نمونه چه ند ناوځ ده ځځم، که به ځاستی هه وځی جدیان له م بواره دا هه یه؛ (حه مه سوار عه ریز، حیده ر عه بدره حمان و هه ندځ ته قه لای ځه خنه یی نیهاد جامی-یش).

له م ځځژانه دا، که له سلیمانی مارا/ساد نه مایش کرا، چه ندین گوتاریی ځه خنه ی جدیشی به دواي خځیدا هځنا، هه روه ها ماوه یه ک له مه و به ر، که (شوان عه توف) کارځکی مځنوداراما، هاوکات شانځنامه ی (سځ خوشک)ی چځخه ف هه ر له سلځمانی نه مایش کران، به هه مان شځوه کځمه ځځگوتاری ځه خنه ییان به دواي خځیانداهځنا. کاری جدی هه میشه، کاردانه وه ی جدیشی لځ ده که وځته وه.

ځه خنه گری شانځی به هایه کی گرینگی هه یه و ځځی ئه وه ته نها ئه وه نیه، وه ک ځاوځکارځکی به سه لیه، ځځنمایي بینه ر بکات، تا کارځکی

باش ببینن و کار کی خراب نه بینن. ههروه ها کاری هه خنه گریش ئه وه نییه، دوا ی بینینی نه مایش ک خا ه باش و خراپه کان ده ستنیشان بکات؛ هه خنه ی شان یی ز ر له وه گرینگتر و پر سه یه کی ئا ز تریشه. هه موو ف رمه کانی هونه ر، شان، م سیکا، و نه ک شان هتد، به ب هه خنه و هه خنه ی هه خنه، به ای من له ژر هه ره شه دایه. هونه ری م سیکا و و نه ک شان به ته وای له م بواره دا فره ام ش کراون و هیچ شت ک له سر پر شانگا و ک نس رته م سیقییه کان ناوتر ت و نا نووس ت، به استی ئه مه کاره ساته.

شان هونه ر کی گرانه، هونه ر که به ئاسانی ناگه یته دوا ئه نجامه کان، هه خنه گری شان یش ده ب ت ئه م استییه بزانت، ئه و توانا و جور ئه ته ی هه ب ت، په رده له سر نه ک ته نها هه کان، به ککوو له سر توانای هونه رمه نده کانیش هه مانت. باشتترین هه خنه گره کانی شان یش ئه وانه ن، که ژانه له هه ی پر قه کاندایه نیشن و چاود ری پر سه ی داه نان و هه نگاو به هه نگاوی کاری ئه کتر و ریژیس ر ده کات. هه خنه گر چاوی سه یه م و خو نه ری سه یه می نه مایشه که یه، دوا ی ئه کتر و ریژیس ر، ئه و نه مایشکه ده گه یه ن ته ئاستی گه شه و ته وای پر سه پراکتیکی و کرده یه که شیده کاته وه و توانای کردنه وه ی ک ده کانی هه یه. من له و ب وایه دام، هه ند ک یان چه ند هه خنه گر کی دیاری کراو تا ئاست کی باش ئه و توانایه یان هه یه. ب گومان بینهر یاخود ریژیس ر و ئه کتره کان چه ند ها و ان له گه ئه وه ی هه خنه گر ده ی نووس ت، ئه وه شت کی تره و گرینگیش نییه.

شاخه وان سدیق / هه خنه گری شان یی تا چه ند پر ویستی به تی ری شان هه یه ب ئه وه ی ره خنه گر کی باش ب ت؟ ئایا بنه مایه کی تی ری ب هه خنه گر پر ویسته؟

دانا ه ئووف / هه خنه گر کی باشی شان یی ده ب ت له شان بزانت و له هونه ری شان بگات، شان ئه ده ب نییه و ئه و که سه ی هه خنه ی شان یی ده نووس ت به ش وه یه ک له ش وه کان پر وه ندی به شان وه هه ب ت. کاتی خ ی ئه و که سانه ی هه خنه ی شان ییان ده نووسی که سانی پس پر نه بوون، به ککوو زیاتر ئه و که سانه بوون، که سه رقا ی ئه ده ب و هه خنه ی ئه ده بی بوون، وه ک کار کی ئه ده بی باسی ناوه هه و نه ک و بنه ما هزرییه کان و ده قه شان ییه که یان ده کرد، نه ک لایه نه کرده یه که و ئه ستاتیکای شان. له هه شتا کانه وه ئه م هه خنه ی گه او و ئه وانه ی هه خنه ده نووسن به ش کن له شان و کاره شان ییه کان. من خ م، به رله وه ی بنووسم چ وه ک ئه کتر و چ وه ک ریژیس ر کارم کردووه، ئه زموونی شان و لایه نه کرده یی و پراکتیکییه که م گواست ته وه ب ن و گوتاره هه خنه یی و

شانن ییه کان.

تیارى شانن یی و شیکردنه وهی دهق و تگه یشتن له پکھ نه ره کانی تری نه مایشی شانن یی، ره خنه گر له نه مایش و سروشتی کاره که زیاتر نزیك ده کاته وه و دیده ئاستا تیکیه کهی له اقهی ریژیسار و خو نندنه وهی نه مایشه که دا دهرده که ویت. ئمه نامانه ویت ره خنه گر ریژیسار و ئه کتر بکت، به ام پویسته له کاری ریژیسار و ئه کتر بگات، زانیاری له مژووی شانن دا هه بکت و له بنه ما دراما تریگیه کانی دهق/نه مایش بگات.

ه خنه ییش چه ندین یباز و تهوژمی تایبه تمه ندی خای هه یه و ده بکت ه خنه گر بزانت له چ بنه مایه کی فلهسه فی، دهروونی، جوانکاری یان ههر یباز کی تره وه، نه مایشه کان ده خو نندنه وه. ئمه ییش پویستی به شنبرییه کی قوو و گشتگر و هه مه لایه ن هه یه. له بهر ئه وه ه خنه گر کی باش به بکت بنه مایه کی تیارى نابکت به ره خنه گر کی باش و ههرگیز ناتوانت کت و سمب له کانی نه مایش بد زته وه و نووسینه کانیشی بریتی ده بکت له دا یشتن و وشه یزکردن.

